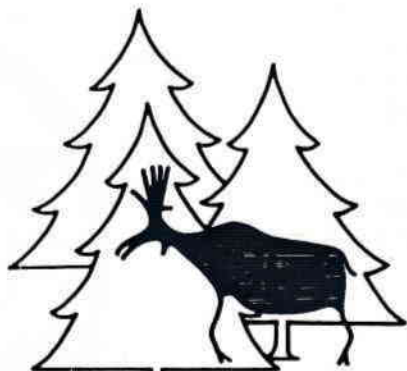

SKOGER HISTORIELAG

Et vinterensmagt

Tegninger:
Tonje H. Brekke.

KJÆRE LESERE !

Det er utrolig hvor fort tiden går. Tenk, allerede snart 1 år siden forrige JUL. Vi håper at alle våre lesere har hatt en fin høst og førjulsvinter. Kontakten har vært god i året som gikk. Vi har mottatt fine referater og bilder fra turer og opplevelser.

Og " NÅ ER DET JUL IGJEN -
NÅ ER DET JUL IGJEN ".

REDAKSJONSKOMITEEN sender de beste ØNSKER FOR HØYTIDEN og året vi har foran oss, i håp om ennå bedre kontakt og respons på henvendelser og spørsmål.

Med en varm og hjertelig hilsen fra
REDAKSJONSKOMITEEN.

TANGEN og ÅSKOLLEN
HISTORIELAG.

1979 - 10 år - 1989

Skoger Historielag vil GRATULERE så meget med 10 års jubileet og et meget vellykket jubileumsmøte nå 14. nov. 1989 på GIF's klubbhus.

Historielaget på Åskollen har jo fått et meget fint museum, med en fin samling fra industrien på Tangen og Glassverket. Vi i Skoger Historielag har jo en viss tilknytning til dette lag, da det i sin tid var en underavdeling av Skoger Historielag. Det var avdøde Sogneprest i Tangen, Peter Lundh som var en ildsjel i å danne grunnlaget for dette museet.

Hans tanke var å bevare minnene om noen av de bedrifter ved Drammensfjorden, Drammens Glassverk, Nøsted Bruk og Drammens Jernstøperi, som engang var hjørnестener i byens næringsliv og dermed grunnlaget for menneskenes eksistens og for den kulturelle blomstring som fant sted i området rundt bedriftene.

Styret i Tangen og Åskollen, med formannen Nils Aksnes ønsket alle de fremmøte ca. 90 personer vel møtt. Odd Leander Johansen's prolog om lagets historie ble fremført på en spirituall og morsom måte. En dyktig foredragsholder hadde de også, tidligere dir. for Sjøfartsmuseet Svein Molaug som holdt et meget interessant lysbildekåseri om Norges kystkultur.

Formannen takket tidligere formann Ellis Olsen og Kari Tangen Pettersen som begge hadde vært med i lagets første styre ved å overrekke dem begge hver sin skjønne blomsterbukett.

SKOGER HISTORIELAG

ønsker laget på Åskollen lykke til med det videre arbeidet i årene som kommer.

Anne-Lise M-N.

KONGEBRYLLUP I NORGE.

Kongebryllup har i all tid vært en sjeldenhet her i Norge, og en forklaring på dette kan vel ligge i den lange tiden vi lå under Danmark fra år 1380 til 1814, og videre i union med Sverige til 1905.

For å finne en norsk konge som giftet seg i Norge, må vi helt tilbake til året 1335.

Kong MAGNUS ERIKSON ble valgt til konge av både Norge og Sverige i 1319, bare tre år gammel. Han var konge i Norge til 1355 og i Sverige til 1363. Kong MAGNUS giftet seg med grevinne BLANCA, en datter av grev JOHAN av Namur i Belgia, som var i familie med den franske kongen.

Bryllupet stod i Tunsberghus festning i april 1335.

Kong MAGNUS var 19 år gammel og BLANCA var 16.

Historien beretter om dronning BLANCA at hun var både vakker og forstandig og var en god støtte for Kong MAGNUS under hans regjeringstid. I sine siste leveår bodde hun på Tunsberghus festning, hvor hun døde i 1363. Kong MAGNUS abdiserte til fordel for sin sønn Kong HAKON VI i 1355, og han var konge til 1380. Kong MAGNUS druknet i Bømléfjorden i 1374.

DET SISTE KONGEBRYLLUP I NORGE.

Det siste kongebryllup i Norge har sin spesielle historie, og kom i stand på bakgrunn av tilfeldigheter som vi skal berette litt om. Kong JAKOB VI (eng. JAMES) var eneste sønn av MARIA STUART, og ble tatt til konge av Skottland som ettåring i 1567 da dronning MARIA STUART ble tvunget til å abdisere. Han var konge under formynderskap av høyadelen til han fylte 18 år. Da brøt han med sine høyadelige rådgivere og innledet et kraftig personlig styre.

Tidlig i 1589 hadde han inngått avtale om ekteskap med prinsesse ANNE av Danmark, datter av kong FREDRIK II og søster av vår konge CHRISTIAN IV.

Bryllupet skulle stå i Skottland, og tidspunktet var bestemt. Kong JAKOB VI ventet på sin tilkomne dronning, men ingen prinsesse ANNE kom.

Prinsesse ANNE la ut fra København med sin flåte på 12 skip og sitt reisefølge med kurs for Skottland, men de kom ut for en sterk storm og måtte gjøre vende-reis. Etter noen dager la de på nytt ut med kurs for Skottland, hvor hennes tilkommende konge ventet. Etter et par dagers seiling blåste det på nytt opp til storm og hele flåten kom i drift. Stormen varte ved, flåten kom ut av kurs, og etter noen dager drev de iland på FLEKKERØYA ved KRISTIANSAND. Ved hjelp av norske sjøfolk seilte de videre langs norskekysten og kom fram til OSLO. Prinsesse ANNE ble liggende værfast i Oslo og kom ikke videre.

Kong JAKOB VI fikk vite hva som hadde hendt og bestemte seg for å dra etter.

Det fortelles om ham at han var overtroisk og livende redd for hekser, han var overbevist om at det var hek-sene som var ute og blåste.

Kong JAKOB VI kom iland i BRUNLANES der han fikk organisert hjelp av norske ryttere. Han red med sitt følge den gamle ridevegen gjennom VESTFOLD, SKOGER, LIER og fram til OSLO.

På sin ridetur stoppet han på SANDE gamle prestegård hvor han var gjest til lunsj, han overnattet på STORE VALLE i LIER for nstedag å fortsette til OSLO, hvor han ankom 19 november.

Det var nå blitt sent på høsten og det var ingen bedring i været. Det ble derfor bestemt at de like gjerne kunne gifte seg i Oslo.

Den 23 november 1589 opplevde Oslos innbyggere dette århundrets mest eminente bryllup da Kong JAKOB VI av Skottland giftet seg med prinsesse ANNE av Danmark. Hun var 15 år og han var 23.

Bryllupet stod på LADEGARDEN, og det var et livlig bryllup med stor stas, skal man tro historien.

Det er altså

"den 23. november i år"

400 år siden det siste kongebryllup ble arrangert her i landet. Det skulle være en Skotsk Konge og en Dansk Prinsesse som stod for dette. Deres ekteskapelige forhold var visstnok noe uvanlig iflg. beretningen, men det får være en annen historie. De fikk syv barn sammen, hvorav fire døde som små, og tronarvingen, Prins Henry, døde før han ble voksen. Det var da bare én sønn og én datter igjen. Sønnen CHARLES I, ble konge etter sin far, og datteren, prinsesse ELISABETH, ble giftet bort til en tysk greve.

Kong JAKOB VI av Skottland ble også utnevnt til Kong JAKOB I av England i 1603 etter ELISABETH I. Det var han som innførte begrepet

"Storbritania" som fellesbetegnelse for England og Skottland og navnet "briter" for befolkningen på de britiske øyer, inkludert Irland.

Dronning ANNE døde 1619 og Kong JAKOB I døde i 1625 etter å ha vært konge i 58 år av sitt 59 årige liv.

Jens H. Brekke.

«The most High and Mighty Monarch», James, av Guds nåde konge over Storbritannia, Frankrike og Irland, og «The most excellent Princess» Anna, dronning over Storbritannia, Frankrike og Irland. For 400 år siden feiret de bryllup i Gamlebyen. Kobberstikk av R. Elstrak, original i Det Nationalhistoriske Museum, Frederiksborg Slot.

Historien om Stormoen teglverk, har vi fått fra Kristine Bjerknes.

STORMOEN TEGLVERK.

Bestefar Isak Bjerknes bygget Stormoen teglverk i 1873. Hans nesteldste sønn Martin Bjerknes hadde først vært i Danmark en tur og fått endel kundskap om teglverksdrift. Det ble da også ham, som efter bestefar ble disponent for teglverket helt til 1897, da Ivar Bjerknes overtok. Ivar Bjerknes var eldste sønn av Thomas, som var Isaks eldste sønn. Ivar ble født i 1867 på Sunland og han var den eldste av 10 søsken, som kom på løpende bånd med 1 1/2 års mellomsum, så barneflokket ble snart stor. Dette var vel grunnen til at Ivar, som den eldste, var meget på Stormoen under oppveksten. Han var stille og gjorde ikke meget bråk. Ikke ble det gjort stort vesen av ham heller, de brukte ikke det i den tiden. Han fortalte f.eks. at han pleide å stå når han spiste på Stormoen da han var liten. Han gikk på Drammens Latinskole, og flyttet for alvor til Stormoen efter at han var blitt konfirmert - ca. 17 år. Fra først av hjalp han til på kontoret og var en slags formann på teglverket. I 1897 ble han disponent og fortsatte med det til verket ble nedlagt. Når jeg skal fortelle om Stormoen Teglverk, går min viden bare fra september 1904.

Jeg vet bare, at det en tid hadde vært vanskelig for teglverker, og at det ene teglverk efter det annet innstillet driften. Ivar var ofte meget bekymret og hadde forberedt meg på, at vi måtte leve meget

enkelt. Jeg husker også han sa, da vi var forlovet, at hvis jeg kunne få tid til å hjelpe til litt på kontoret, så slapp teglverket utgiftene til kontorhjelp.

Det skulle spares på alt. Men eierne var dog så snille, at de bygget leilighet til kontoret, så vi fikk det riktig bra.

Jeg får vel begynne med begynnelsen. Noen dager efter bryllupet kom vi reisende fra Borre. På Drammen stasjon ble vi mødt med hest og vogn fra Stormoen, og det var jo så snilt.

Så måtte vi tenke på, at vi skulle ha mat i huset også. Det hadde vært så rikt makrellfiske det året, at jeg hadde kjøpt og saltet ned en hel trebøtte med makrell. Men vi kunne jo ikke leve bare av dette. Så ba vi kusken stanse ved en kolonialbutikk på Grønmland, og vi kjøpte inn litt mat. Så reiste vi videre og ante ingenting. Men da vi kom frem, fikk vi se hele arbeidsflokket - tror at det var ca. 50 mann - samlet nede ved kontorbygningen. De hadde reist æresport og stod og ventet på oss. Jeg tror at de ropte hurra, og en ønsket oss velkommen. Det var vist maskinisten Sigvardt Andreasen. Vi syntes jo det var stor stas.

Inne i huset var alle fra Stormoen, og Klara, Aron Andersens kone, hadde kokt kaffe. Det var naturligvis tante Marthine som hadde ordnet med kaker og alt. Alle var jo så snille og gjorde, hvad de kunne for at det skulle være festlig. Jeg følte meg så bitte, bitte liten, og liten var jeg jo også og tenkte: Hvordan i all verden skal dette gå. Fra folkene på teglverket hadde vi fått et stort kaffeservise i sølv til bryllupet. Ivar takket da for det.

Noen dage senere var arbeiderne en aften hos oss for å se bryllipspresangene. Da fikk de en enkelt bevertning. Det kom vist fra Stormoen det også - det var ingen greie på meg. Så begynte dagliglivet da. Jeg husker at Ivar ofte så mørkt på situasjonen. Det var vanskelig å få utgifter og inntekter til å stemme. Forholdet til arbeiderne var bra, og de hadde alle respekt for Ivar. Han sa sjelden noe, men når han sa noe kunne han være meget bestemt. Han hadde også andres tillid. Jeg husker en gang det kom en eldre mann for å rådføre seg med ham. Ivar var ikke hjemme, og mannen fortalte, hvad han skulle ha råd om. "Men Ivar har da ingen greie på det" sa jeg. "Nei, men han er en årntlig mann" sa han. Ivar hjalp ofte folkene til å få hus, og det var flere som aldri glemte dette. Han satt ofte og tegnet og spekulerte på om han på en eller annen måte kunne få til noe, som kunne gi større inntekter for teglverket. Han satt ofte sent om aftenen på kontoret, syntes at han utførte mere arbeide når alt var stille. Ofte gikk han en tur til Stormoen også. I den tid da melken ble kjørt til byen 2 ganger om dagen, hentet melkegutter på Stormoen også posten 2 ganger daglig. "Stormoen Teglverk" stod det på postkassen som hang utenfor Skoger Sparebank. Der ble all post til Stormoen lagt. Men det var vel ikke bare posten Ivar gikk efter. Kontoret på Stormoen var hver kveld familiens samlingssted, hvor dagens begivenheter ble drøftet og planer ble lagt. Jeg var også tildels med og husker onkel Martin og Ivar med langpiper, og onkel Martin

med benene på ovnen. Tante Marthine tror jeg bestandig var midtpunktet. Den snille oppofrende tante Marthine, som så gjerne ville at alle skulle ha det godt, og aldri ble trett av å hjelpe andre. Hun hadde så god forstand og var en autoritet, som man for det meste bøyet seg for. Tante Marthine hadde så stort et hjerte, det var plass til mange der, og jeg vet at hun var elsket og respektert av mange. Mot meg var hun som en mor. Jeg gikk til henne med alt, og hun hjalp i råd og dåd. Hun var sikkert mange ganger trett av meg, men hun viste det aldri. Det var noe eget ved de aftenene i kontoret, vi ble så bundet sammen. Ofte ble det satt frem noe godt å spise. Var det ikke noe annet, så var det epler. Før vi sa godnatt ble det ofte sunget en sang. "Jeg er trett og går til ro" ble meget brukt. Det var fred og trygghet over alt sammen. På teglverket var vel ikke forandringene så store fra år til år. I 1911 ble det lagt inn elektrisk lys, det var jo godt å slippe alle parafinlyktene. Jeg tror vi hadde 500 watt til å begynne med. Jeg tør ikke tenke på, hvor uhyggelig det var om kvelden med den svære teglverksovnen. Ovenpå gikk en enslig brenner, som hadde å passe på å fylle sagflis og annet i hullene til bestemte tider for å få stenen brent. Jeg tror, at det var en mann som brente om dagen og en om natten. Det var lang arbeidstid dengang. Nedenunder i "Kammersene" var det godt og varmt, og der holdt sluskene til - hadde sitt hotell ! Vi hadde sikkert "berømte" gjester der undertiden. Politiet var vist ikke så sjelden på besøk, men for det meste

var det vel arbeidsskye folk, som gikk i byen og tigget om dagen. En del inntok sin frokost på Stormoen.kjøkkenet eller andre kjøkkener nedover gaten.

Stormoen Teglverk var ikke elsket av huseierne i Eiker-veien. Vi hadde ikke noe hyggelig naboskap, og jeg var ofte redd, når Ivar ikke var hjemme. Men vi hadde som regel ingen ubehageligheter av våre naboer, og vi hadde for det meste dørene låste. Ivar ville helst ha kontordøren åpen, og en gang mistet han 2 frakker som hang i kontorgangen. Etter den dag ble døren låst når det ble mørkt.

Høsten 1905 hendte det så meget uhyggelig. Først var det det store tyveriet på Stormoen. Et gangvindu i annen etasje hadde stått oppe, og tyvene hadde funnet en stige, og så gikk de inn. Først gikk de ned i første etasje og tok med seg alt sølvtøyet, og det var meget. Så våknet Ingvald Bjerknes, som hadde soveværelse i 2den etasje, ved at en mann undersøkte lommene i hans dress, som lå på en stol. Han satte i et skrik, og tyvene forsvant i en hast. De hadde vært så påpasselige, at de hadde gjemt syklene på gården i haven, for at ingen slulle kunne sette efter dem. Ingvald trodde, at tyvene var syklet avsted og telefonerte til politiet i Drammen om å passe på. Men tyvene hadde hatt en båt ved elven, som de flyktet i. Mens politiet i Drammen undersøkte alle veier, rodde tyvene stille og rolig nedover elven og kom seg vekk.

Det tok lang tid før tyvene ble tatt, men det meste av sølvtøyet fikk de tilbake. Tyvene var vist fra Nedre Eiker.

Den samme høst ble en av arbeiderne, som jeg hver dag hadde sett trille sten, funnet død ved egen hånd nede på verket. Det var en ung, det var så fryktelig altsammen.

Av ulykker hendte det ikke meget. Det værste var da Adolf Juritsen mistet en del av sin høyre hånd i en maskin. Det var grusomt.

Det var rart det gikk godt med stenroerne - røiertene - som de kaldtes. Det var et farligt arbeide, særlig i flomtiden om våren. Det var spennende for båtene var store og flatbundne, og det var jo om å gjøre å få med mest mulig sten. De pleide å være 3 mann om 2 båter. Nedover elven gikk det for meste med strømmen, da kunne de bare styre, men oppover igjen måtte de ro.

I de senere år ble stenen kjørt til bestemmelsesstedet eller til stasjonen.

En gang - det var om høsten 1917 - hadde vi ildebrann i kontorbygningen. Gunnar 5år og Margrethe 3 1/2 år hadde klipet papirdukker. Så skulle de brenne dem opp, og så holdt det på å gå galt. Barna ble redde, løp ut og sa ingenting. Da Ivar oppdaget det var spisestuen i full brann. Under redningen av papirer og bøker, ble Ivar meget forbrent. Det gikk betennelse i sårene, og det varte et halvt år før han ble bra igjen.

Endel år senere var det noe i veien med en transformator. Ivar slog strømmen av og fikk en forferdelig forbrenning den gang også, men slapp å få betennelse, så han var ikke så lenge syk.

Ivar var også plaget av ischas en tid.

Forholdet til arbeiderne var godt. Jeg tror det var sjelden godt. Etterhvert som jeg ble kjendt med dem ble de mine venner. De var bare snille mot meg. Vi sendte små presanger til konfirmasjoner og andre fester,

og våre barn fikk store presanger igjen til konfirmasjoner. Vi holdt da fest for arbeiderne noen dager etter konfirmasjonen.

På vår sølvbryllupsdag fikk vi et stort sølvfat, og så var det fest igjen. Bevertningen var bestandig aftens med fiskepudding og stek. Kaffe og kaker etterpå.

Skjønt forsømmelsene var mange fra min side, tenker jeg med glede på det gode forholdet til arbeiderne. Jeg må fortelle en beginnelse: Det var under storstreiken, jeg husker ikke hvilket år. Tidlig om morgenen ringte telefonen. Det var fabrikkier Melgård fra Bragerøen. Han hadde gjennom et åpent vindu tidlig om morgenen hørt på 2 arbeidere som snakket sammen. "Idag morges skal vi stanse arbeidet på Stormoen teglverk" sa de. Jeg fikk det travelt. Først vekket jeg Ivar. Så ned på teglverket og få fatt i Juritsen. Vi må be - be at Gud må forhindre det, sa jeg. Jeg viste jo at arbeiderne helst ville arbeide. Så sprang jeg til Stormoen og der ble bønn overalt. Da jeg gikk ned igjen fra Stormoen så jeg en hel flokk arbeidere med sykler gå ned "Sluskeveien" fra Lillemoen. Men på den korte tiden hadde Juritsen vært rundt på verket og forberedt arbeiderne. De var ikke organiserte, så de kunne nekte å streike. Og de nektet alle sammen. Så gikk streikevakten igjen og arbeidet på teglverket gikk som før. Alle andre steder var det streik, og hvis arbeiderne var blit overrumplet, hadde det sannsynligvis blitt likedann hos os. Det var jo endel av de unge, som hadde samme innstilling. Mange ganger fikk vi se Guds forunderlige hjelp. Midt i våre vanskeligheter var det trygghet likevel.

Med økonomien var det litt opp og ned. En hel del teglverker var allerede nedlagt, men de

resterende strevet med å holde balansen.

Stormoen Teglverk gikk først over til et familieaksjeselskap, men da tiden var vanskelig og leiren minket, fant styret det best å realisere teglverket.

Det var bygget på Stormoen gårds grunn, og det ble da Ingvald Bjerknes som overtok bygningene.

Det hadde sikkert vært bestefar Isaks tanke at Stormoen Teglverk var noe, som skulle bli stående gjennom lang tid fremover, men det gikk ikke slik. Jeg tror at aksjeselskapet ble oppløst omkring 1935 - 1936.

Ivar hadde kjøpt 20 mål skog ved Konnerudveien av Sundland gård. Gunnar hadde fått øvelse fra et hønseri i 1 1/2 år, og ville gjerne begynne for seg selv. Så ble da hønseriet ved Konnerudveien bygget, og hvite italienerhøns innkjøpt. Men tiderne var vanskelige og vi forstod snart, at det ikke ville gå. Etter ca. 3 år ble hønseriet solgt.

Imens hadde Ivar bygget hus til oss - Askeli, og vi flyttet inn der 15 desember 1936 på Ivars fødselsdag. Ivar var så glad og interessert i å få eget hus til å begynne med. Men så ble han syk og så ikke lenger lyst på det. Han hadde ischias før, nå ble det også noe med øynene, og så var det halsen da, som ble verre og verre. Han måtte slutte helt med å røyke, og da doktoren tilslutt konstaterte kreft i luft-røret, var det ikke så lenge han levde. Han fikk gå bort i fred 30te mai 1939 og ble begravet fra Strømsgodsets kirke. Drammens Tidende skriver: Ivar Bjerknes ble lørdag ført til sitt siste hvilested. Strømsgodsets kirke, som var vakkert pyntet, var helt fylt av slekt og venner, som ønsket å

visе avdøde den siste ære. Da avdøde ikke ønsket kranser, ble det hele en vakker og enkel høytidelighet. Sogneprest Wåge forrettet og lyste Guds fred over Bjerknes's kiste. Marskalken var Ingvald Bjerknes og Sven Arnesen. Kisten ble så båret ut til familiegravstedet, hvor sogneprest Wåge forrettet jordpåkastelsen. Etter begravelsen var ca. 100 av deltagerne samlet til middag på Danvik kristelige ungdomsskole.

Jeg har lyst til å nevne noen av arbeiderne. Øverst på listen vil jeg sette Lars Eng, eller Lars i Landshusa, som han ble kaldt, fordi han en gang hadde bodd der. Han var snedker og arbeidet meget i verkstedet på Stormoen. Han ble regnet for å være nokså "egen", men mot meg var han så snill. Alt hvad han gjorde var så solid, men han måtte gjøre som han selv ville. Småpikene fikk en nydelig dukkeseng av ham, og jeg fikk en kledeskurv. Hans kone Laura døde tidlig. De fant henne med hode i brønnen. Hun skulle hente vann og har vel fått besvimelsesanfallet.

Så var det vår kjære Sigvart Andreassen. Han var maskinist og smed. Aldri så jeg ham annet enn godslig og blid. Når noe gikk i stykker, var det bare å gå "ned til n'Sigvart", som Ivar sa. Hans snille bra kone døde før ham, og han flyttet tilslutt på pleiehjemmet. Like blid og snill var han der. Han hadde mange barn, jeg tror, at de har skikket seg vell.

Vår kjære, fromme Nils Eriksen må vi huske. Han var sikkert en begavet mann, men han stod på verket og strøk taksten all sin dag. Han holdt søndagsskole en tid. Sammen med sin snille kone bygget han et vakker hjem med have. Der bor nå 4 av hans barn, ugifte.

Otto Helgerud var også en av gamlekarene. Slekten var fra Hof, men de hadde en liten gård på Konnerud, som het Helgerud. Mannen arbeidet på teglverket, og konen og barna stelte på gården. Det var 12 barn, og eftersom guttene ble store, begynte de på teglverket. De gikk opp og ned til Konnerud hver dag. Men de var flinke, og de kom seg opp de fleste. En ble teglverkseier på Vestlandet, og andre hadde gode stillinger her. Otto Helgeruds kone het Elise og var et begavet menneske, men hun var sykkelig. De hadde 2 barn. En sønn forretningsmann, og en datter, Ebba, gift med en overlærer i Hurum. Deres datter igjen er lærerinne og sønnen studerer.

Hans Andresen var brenner på teglverket. Sammen med sin kone Karen hadde de et pent godt hjem nedenfor Lillemoen, hvor slekten enda bor.

Aron Andersen var også av de gamle, gode trofaste. Hans kone Klara døde tidlig, og sønnene også, men jeg tror at døtrene har det bra alle sammen. Ikke så sjelden kommer noen av de gamle arbeiderne og hilser på meg. Det synes jeg er svært hyggelig. Jeg må ikke glemme Juritsen, som i mange år var formann på teglverket. Jeg tror at han var flink til å ordne med folkene.

Anders Andreassen, som ble kaldt "Trillen" var også av de gamle. Snill var han også. Han kjørte jo sten bestandig. En av hans sønner, som fikk litt utdannelse, kom i god stilling i Oslo. De kaller seg Hagen. Han har 2 sønner, den ene lege, den annen jurist.

Albin Andersen og Kristine var svenske og de bodde på et kvistværelse med 2 alkover i Landshusa. Albin var skomaker i fritiden, og de

hadde 3 barn. Det ble smått med plassen når kjøkken, stue, soverum og skomakerverksted skulle få plass i den leiligheten. Men snille var de også. Kristine hjalp ofte til med melking oppe på gården. Tror at barna var bra.

Bakman var også svensk. Han og sønnen Bjarne kjørte sten i de senere år.

Familien Stubberud arbeidet lenge på Stormoen. Jeg tror den eldste het Tollef. Hans kone Mari husker jeg såvidt. Hun var så glad i dyr og hadde lenge en ku som "var så begava".

Så var det Tronsen og Birgitte. De var hallinger tror jeg. De var så snille.

Og så var det tilslutt Mathias brenner, Tolli brenner og sønnen "Kal".

Ikke så få av arbeiderne var kommet fra Sverige. Det begynte med, at de kom til teglverket om våren. De lå på teglverksovnen og kokte sin mat der. Om høsten reiste de tilbake til Sverige igjen.

Flere og flere bosatte seg etterhvert her.

I de første år teglverket ble drevet, ble det på Stormoen kokt store gryter med middagsmat, som arbeiderne kjøpte for en billig penge. Jeg tror det var 8 øre literen for byggryns melkevelling eller ertesuppe eller suppe med kjøtt i.

Det var nærende mat og fordringerne var små dengang.

Konnerudveien 64, 3/7-1964.
Kristine Bjercknes.

Arbeiderne på Stormoen Teglverk ca. 1906.
Martin og Ivar Bjercknes i midten foran.
Foto utlånt fra Skoger Historielag, fotokomite.

**JOHN JOHNSEN
EN AV SKOGERS'S STORE
IDRETTSSØNNER.**

John Johnsen født 3.10.1907 på gården Holland, Vestbygda i Skoger. Foreldrene var Åsmund Johnsen Steen og Kirsten, født Borge, fra en av Borgegårdene i Vestbygda. John var en sprek ungdom, ikke så høy, men både seig og utholdende, så vel som murer som skiløper. Han ble gift med Aslaug Unelsrød, også Skogerjente, fra Østbygda. De overtok hjemstedet Holland og bodde der siden.

I sine yngre dager var John en meget aktiv skiløper, deltok både i kombinert renn og langrenn, som ivrig medlem av Skoger Idrettslag. I tiden før krigen - fra 1928 til 1940 - var han mest aktiv. Men han deltok også i noen renn etter krigen. Hans beste plasseringer på landsbasis var:

- 14.pr. i Holmenkollen 1934 18km.
- 2.pr. i Holmenkollen 1935 50km.
- 7.pr. i Holmenkollen 1935 18km.
- 9.pr. i Holmenkollen 1937 50km.

I tillegg til disse plasseringer hadde han en mengde 1.premier og andre meget gode plasseringer i landsrenn og kretsrenn, særlig her på Østlandet.

I 1936 ble han uttatt som Olympiadeltaker for å delta i 50 km. langrenn i Garmisch-Partenkirchen i Tyskland. Men dessverre ble han syk, og måtte bli hjemme.

Ellers var han innehaver av Idrettsstatuetten i 1947-48-49-50 og 1951. Kruset for fremragende innsats i fri-idrett har han også mottatt. Han er - som før nevnt - premiært i langrenn, hopp, fri-idrett, skyting og skiskyting. I alt har han vunnet ca. 200 premier. Det meste er sølvpokaler og bestikk i sølv, som var vanlige premier

den gang.

John var medlem av Skoger Idrettslag hele sitt voksne liv. I perioden 1938-40 var han formann i skigruppa, og i 1939-40 og i 1945 var han også kasserer. Sekretær var han i perioden 1947-48.

Ved en meget høytidelig tilstelning på Skogvang, ble han tildelt Skoger Idrettslags hederstegn.

Dessuten var han i alle år et meget aktivt medlem som foresto dugnader og arrangementer som idrettslaget stod i spissen for. På denne måten fremmet han interessen for idrett hos medlemmene, særlig hos de unge.

Sæstelt når det gjaldt skisporten i distriktet, var han de unges store forbilde.

Ved de Olympiske Vinterleker i Oslo i 1952, representerte han Drammen og Omegn skikrets som fakkeltærer. Den olympiske ild ble tent og fraktet fra Morgedal i Telemark - skisportens vugge - til Oslo.

Det var kjente norske idrettsutøvere som fikk æren av å frakte ilden etappevis på ski. John Johnsen, brødrepårene Johan og Arthur Støa, og Henry og Oscar Gjølsten var med på å gå strekningen Drammen-Oslo på ski med den olympiske ild.

Et meget ærefullt verv.

Det var stor stas da John gikk sin etappe, i sin pene mørkeblå olympiadress.

Johns aktive periode som skiløper var utvilsomt preget av en meget større idealisme og forsakelse enn hva idretten er idag, mer enn 50 år etter. Den gang var det som regel slik at deltakerne gikk på ski til stedet arrangementet fant sted, i allefall hvis det var i en av nabobygdene. De aktive løperne hadde med

sin hjemmesmurte niste, og utstyret var nok langt fra så bekvemt som det er idag. Og når da premieutdelingen var over ut på søndagskvelden en gang, var det å ta skiene fatt på hjemveien, kanskje i stille måneskinn. Så var det å stille på arbeid til vanlig tid kl.7 mandag morgen, etter en som oftest slitsom helg. Startkontingent og andre utgifter måtte de dekke selv. John behersket også den nå så berømte Telemark-svingen, som igjen er blitt populær. Han lærte den villig bort til alle som ville lære den. Idretten betydde svært meget for ham så lenge han levde.

Han fulgte levende med i alle renn så lenge helsa tillot det. Senere fulgte han ivrig med i radio og fjernsyn. Han gikk bort i 1985.

Utallige er de store og små Skogerbøringer som i Årenes løp ønsket seg råd og vink når det gjaldt smøring og skiteknikk.

Det var hans største fornøyelse å bistå med dette. Og i tidlige barne- og ungdomsår var det for oss barna en årviss foreteelse med familieskirenn i Holland, til stor glede for alle deltakerne.

Manus: Live Røine (datter av J.J.)
Red. og tilrettelagt: A. Rypaas
Foto: DT & BB v/Reidar Halden.

I FORBINDELSE MED
KONG FREDERIK V's BESØK I
"KONNERUDVERKET" I 1749
AVLA KONGEN OGSÅ ET BESØK
I "MARMORVERKET" PÅ
GJELLEBEKK I LIER.
Det kan vel være av interesse
med en beretning om dette
"MARMORVERKET" selvom det
ligger utenfor HISTORIELAGETS's
interesseområde.

////////

Ved De Lierske Marmorverker,
som det het i gammel tid, kan
historien berette om drift helt
tilbake til 12 - 13 århundre.
Uten at det foreligger belegg
for det, er det blitt nevnt
at det ble levert steinblokker
fra Gjellebekk på denne tid til
bygging av Akershus festning.
Den videre drift i den tidlige
middelalder må ha vært ubetyde-
lig, da det ikke er noen
beretning om driften før den
blomstret opp på 1700 tallet.

Omkring året 1740 kom det en
mann ved navn JOSEF KELLER med
kone og datter og slo rot på
TRANBY I LIER. Han var født i
HEILIGEN KREUTZ, den 24 februar
1709 og var steinhuggermester.
Hans kone, CHRISTINA SIMONS-
DATTER, født 6 august 1700 var
fra ÅBY ved ÅRHUS i Danmark.
JOSEF KELLER betegnes som
finner av marmorbruddet på
Gjellebekk, men iflg. historien
er det tegn som tyder på at det
er brutt marmor her før hans
tid.

Virksomheten tok til etter at
hoffbyggmester JAC. FORTLING
fra København i 1744 fikk
privilegium på å bryte bygning-
stein av marmor på Gjellebekk
og året etter fikk skjete på en
bergplass. Ansvaret for denne
virksomhet ble overlatt den
Østeriske Steinhuggermester
JOSEF KELLER.

Virksomheten var svært be-
skjeden den første tiden, men i
1750 årene ble situasjonen en
helt annen. Den direkte årsak
var 300 års jubileet for det
Oldenburgske kongehus i 1749
og at den byggeglade
kong FREDRIK V besluttet
å markere begivenheten ved å
bygge en praktkirke på
AMALIENBORG i København.

Da Kong FREDERIK V var på
Norgesbesøk i 1749 avla han et
besøk i "MARMORVERKET" på
Gjellebekk. Det ble reist en
Obelisk ved "Kongebruddet" i
anledning av Kong FREDERIK V, s
besøk der i 1749.

Som kuriositet kan nevnes at
dette kongebesøket var kombinert
med et besøk også i
KONNERUDVERKET.

Det ble i 1756 bestemt at det
skulle bygges en kirke og at veg-
gene skulle kles med marmor.
Marmorblokkene skulle leveres
fra "De Lierske Marmorverker"
på Gjellebekk.
Dette førte til en kraftig ut-
videlse av virksomheten ved
"marmorverket" og i løpet av en
20 års periode ble det skipet
10 000 m³ marmorblokker fra
Gjellebekk til København. Noen
av blokkene ble forøvrig brutt på
KOMMERSØYA - "MARMORØYA" - i
"SANDEBUKTA", der det i nærheten
av FANTEBUKTA fortsatt er rester
etter bruddet.
Som utskipingshavner ble brukt
LEANGEN i Asker og BRAGERNES som
begge ligger ca. 12 km. fra marmor-
verket på Gjellebekk.

I 1780 ble imidlertid byggearbeidet stoppet på grunn av pengemangel og kirkeområdet ble liggende som byggeplass i over 100 år. Kirken ble bygget ferdig i 1894 og er blitt et praktfullt byggverk. Kirken betegnes som "MARMORKIRKEN" eller FREDERIKS KIRKE som den egentlig heter.

Veggene opp til balustraden, ca. 10m., er kledd med marmor fra GJELLEBEKK, men den ble fullført av kalkstein fra Øland og Fakse fordi det ble gitt opplysninger om at driften ved marmorbruddet på Gjellebekk var opphørt.

Selvom dette ikke er helt korrekt er det på det rene at virksomheten på Gjellebekk ble sterkt redusert etter 1780.

En viss drift var det i lang tid fremover og det bør nevnes at det blant annet er levert marmorblokker fra Gjellebekk til de danske kongers og dronningers sarkofager i Roskilde domkirke så sent som i 1950.

JOSEF KELLER, som betegnes som "De Lierske Marmorverker's oppdager, døde i 1763 bare tre dager etter at han og hans kones testamente var underskrevet. Da boet etter familien KELLER ble oppgjort etter at Christina - som den lengstlevende - døde, viste formuen å være 2680 spesiedaler som må betegnes som et anseelig beløp etter datidens forhold. Av Josef Kellers egne ord i testamentet fremgår det at størstedelen av midlene var ervervet på Gjellebekk. Betegnende for bestemmelsen i testamentet er at formuen skulle anvendes til opprettelse av skolehus og lønne lærer ved marmorbruddet, der samtlige arbeideres umyndige arvinger uten betaling skal læres og undervises i Guds sanne kunnskap og kristelige dyder. Den lille familien KELLER ble begravet under koret i TRANBY kirke og til minne om familien lå det en minneplate i korgulvet som senere er festet på apsisveggen på kirken.

Josef Keller har i de senere år fått nok et minnesmerke på Tranby idet hovedvegen på Tranbyfeltet frem til "Thune Eureka" heter Josef Kellers veg.

Jens H. Brække.

OBELISK på Tranby
foto: Aase Tandberg.

MARMORKIRKEN i København
foto: A.L.Møller Nilsen

MÅL OG VEKT I ELDRE TIDER

I historisk sammengeng treffer man ofte på gammel mål og vekt. I dette nummer av Historielagsnytt, er det kanskje på sin plass med en liten repetisjon ?

ELDRE NORSKE MÅLEENHETER

Lengdemål:

- 1 mil = 18 000 alen
- 1 alen = 2 fod = 63 cm
- 1 fod = 12 tommen = 31 cm
- 1 tomme = 12 linier = 2,6 cm
- 1 linie = 2,2 mm
- 1 favn = 3 alen = 1,88 m
- 1 rode = 5 alen = 3,14 m

Flatemål:

- 1 tønde land = 4 maal = 39,4 ar
- 1 maal = 10 000 kvadratfod = 9,84 ar
- 1 kvadratfod = 9,8 dm²

Hulmål:

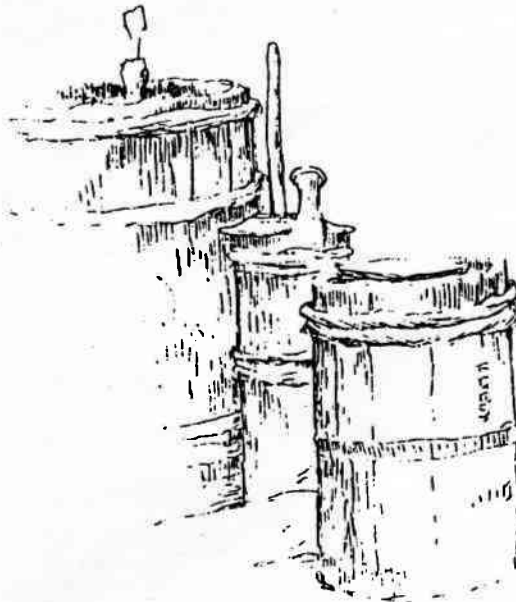
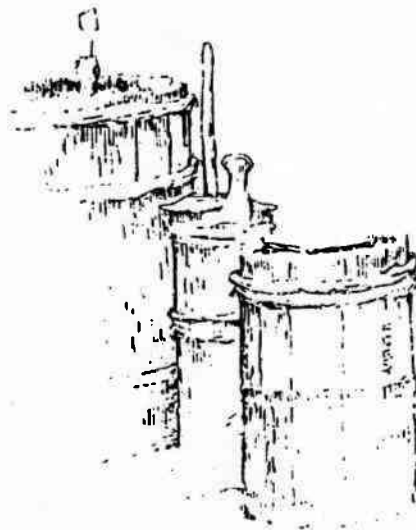
- 1 tønde korn = 4 fjerdingen = 8 skjæpper = 139 l
- 1 skjæppe = 2 sættingen = 3 nottingen = 4 fjerdingkar = 8 ottingkar = 17,4 l
- 1 oxehoved = 2 tønner = 231,6 l
- 1 tønde fisk = 3 ankere = 60 kander = 115,8 l
- 1 kande = 2 potter = 8 pægle = 1,93 l

Vektenheter:

- 1 skibslast = 5200 pund = 2,6 tonn
- 1 skippund = 20 lispund = 320 pund = 159,4 kg
- 1 vog = 3 bismerpund = 36 pund = 17,9 kg
- 1 pund = 2 merker = 32 lod = 0,498 kg
- 1 lod = 16 ort = 15,6 g

Stykketall:

- 1 gross = 12 dusin
- 1 dusin = 12 stk.
- 1 tyllt = 12 stk.
- 1 snes = 20 stk.
- 1 balle papir = 10 ris
- 1 ris papir = 20 bøker = 500 ark

Skoger herredsstyre 1911—1913.

Bakerste rekke fra venstre: Andr. Olsen, Syvert Hagen, Emil Thorsberg, Albert Asken, Langbak, Petter Olsen, Nils Adolf Nilsen. — Midterste rekke fra venstre: Martin Knutsen, A. Fedje, Ole Grinde, Einar Olsen, Julius Larsen, Hans Sveen, Andr. Steen, Karl Bruusgaard, Anton Andersen, M. Andresen, Oscar Lunderby, Karl Hermansen, Hans J. Hansen, Julius Halvorsen, Paul Johansen. — Sittende fra venstre: H. B. Jordbræk, Thv. Martinsen, J. Andvik, Gustav Olsen, Endre Sandland, Oscar Nilsen, Karl Olsen, Per Aabel.